Lukiolaisten ajatuksia jatko-opinnoista ja lukioväylästä

29.12.2021

”(Lukioväylä) Olisi ihan hyvä idea, koska se mahdollistaisi sen, että ei tarvitse saada L:n papereita eikä pääsykokeisiin tarvitsisi päntätä niin valtavasti.” Ensimmäinen syyslukukausi alkaa lähestyä loppuaan lukioissa LOPS21-uudistuksen jälkeen. LOPS21-uudistuksen keskeisimmät muutokset lukioiden opetussuunnitelmissa koskevat erityisesti laaja-alaista osaamista oppiainerajojen yli, opinto-ohjauksen jatkumista lukion päättötodistuksen jälkeen sekä erityisen tuen saatavuutta. Lisäksi uudistuksien myötä lukiot ovat entistä verkottuneempia ympäröivän yhteiskunnan eri toimijoiden, esimerkiksi korkeakoulujen, kanssa. (OPH 2019a). LOPS-uudistuksen myötä lukiolaisille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua korkeakoulujen kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin ja osa lukio-opinnoista on mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Tärkeää on, että jokainen lukiolainen saa halutessaan kokemuksia korkeakouluopiskelusta jo lukion aikana. (OPH 2019b, s. 27-28). Vaikka Seinäjoen ammattikorkeakoululla on ollut erilaisia yhteistyömuotoja alueen lukioiden kanssa jo ennen uudistusta mm. erilaisten vierailujen, asiantuntijaluentojen ja avoimen AMK:n opintotarjonnan muodossa, tarvitaan edelleen yhteistyön vahvistamista molempien osapuolten näkökulmasta. Seinäjoen ammattikorkeakoulun, Kauhavan, Kauhajoen, Alajärven ja Seinäjoen lukioiden yhteinen ESR-rahoitteinen Lukiosta väylä korkeakouluun -hanke vastaa juuri tähän tarpeeseen: hankkeessa kehitetään uudenlaisia yhteistyön muotoja lukioiden ja ammattikorkeakoulun välille. Yhtenä uutena yhteistyön muotona SeAMKissa kehitetään lukiolaisille oma 15 opintopisteen lukioväylä, jonka hyvin tiedoin opiskellut lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon suorittanut lukiolainen voi hakeutua SeAMKiin tutkinto-opiskelijaksi erillishaussa, ilman valintakokeita tai yhteishakua. 15 opintopisteen lukioväylä koostuu ennalta määritellyistä, itsenäisesti suoritettavista verkko-opinnoista. Opintojen suorittaminen verkossa varmistaa sen, että mahdollisimman moni lukiolainen asuinalueestaan riippumatta voisi suorittaa SeAMKin lukioväyläopintoja. Lukioväyliä on käytössä jo useammassa ammattikorkeakoulussa, esimerkiksi Kareliassa, OAMKissa ja Lapin AMK:ssa. Suunnittelumme alussa vaihdoimmekin ajatuksia näiden kolmen ammattikorkeakoulun lukioväylien yhteyshenkilöiden kanssa. SeAMKin lukioväylien kehittämiselle oli kuitenkin mielestämme tärkeä kuulla myös itse kohderyhmän, eli alueen lukiolaisten, ajatuksia ja toiveita tuleviin opintoihin liittyen. Kartoitimme lukiolaisten ajatuksia Webropol-kyselyllä, joka suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä hankelukioiden opinto-ohjaajien kanssa. Kyselyssä haluttiin tarkastella erityisesti kolmea teemaa: selvittää lukiolaisten suhtautumista lukioväyläopintoihin lukion aikana, kuulla heitä lukioväylän käytänteisiin liittyen ja saada lukiolaisen näkökulma myös lukion suorittamisen jälkeisen jatko-ohjaukseen toteuttamiseen. Tässä artikkelissa keskitymme tarkastelemaan lukiolaisten suhtautumista lukioväyläopintoihin. *”Erinomainen ja houkutteleva idea, joka kannustaa minua ja montaa muutakin opiskelijakaveriani jatkaa kouluttautumista lukion jälkeen sekä panostaa myös opintoihin! Toivoisin, ettei huomiota menestykseen ja arvosanoihin kiinnitettäisi tai opiskelijapaikkoja rajoitettaisi. Opiskelu olisi tasavertaista jokaiselle!”*

Lukiolaiset kyselyyn vastaajina

Hankelukioiden lukiolaisille suunnattu kysely toteutettiin 24.9.-15.10.2021 välisenä aikana. Kysely välitettiin opiskelijoille lukion opinto-ohjaajien kautta lukioiden omia viestintäkanavia hyödyntäen. Osa opinto-ohjaajista teetti kyselyä myös opinto-ohjauksen tuntien osana. Yllätyimmekin iloisesti, kun kyselyyn vastasi yli 500 opiskelijaa (n=517)! Kyselyyn vastanneista enemmistö oli 1. vuoden ja 2. vuoden päivälukion opiskelijoita, mutta vastaajien joukossa oli myös muutama aikuislukiolainen. Kyselyyn vastanneista 67% oli naisia ja miehiä 32%. Vastauksia kertyi hyvin tasaisesti eri lukioista. Kyselyyn vastanneista enemmistön äidinkielenä oli suomi.

Lukiolaisten ajatuksia korkeakouluopintojen suorittamisesta lukion aikana

”*Lukioväyläopinnot ovat loistava ajatus niille, jotka jo tietävät mihin tähtäävät lukion jälkeen, mutta myös niille, jotka eivät vielä ole varmoja.”* Lukiolaisilta kysyttiin heidän varmuuttaan jatko-opintosuunnitelmiin liittyen ja todennäköisyydestä suorittaa korkeakouluopintoja lukion aikana. Kyselyyn vastanneista lukiolaisista vajaa 20% vastasi tietävänsä varmuudella sen, missä he aikovat jatkaa opintojaan lukion jälkeen. Valinnastaan varmojen opiskelijoiden määrä kasvoi odotetusti vuosikursseittain. Kysyimme lukiolaisilta lisäksi sitä, missä he ajattelevat jatkavansa opintojaan lukion jälkeen. Kysymyksessä oli mahdollista valita myös useampi vaihtoehto. Kyselyyn vastanneista lukiolaisista 47% valitsi jatkavansa opintojaan yliopistossa ja 34 % ammattikorkeakoulussa. 38% vastaajista valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Lukiolaiset pitivät kyselyn perusteella hieman epätodennäköisempänä korkeakouluopintojen suorittamista lukiossa kuin niiden ottamista osaksi opinto-ohjelmaa. Kysymykseen vastattiin liukukytkimellä väliltä 1-10 (erittäin epätodennäköisesti – erittäin todennäköisesti). Vastausten mediaani oli 4,0 ja keskihajonta 2,4. Lukioväylä on Etelä-Pohjanmaan alueella lukiolaisille uusi asia, johon heillä ei aiemmin ole ollut mahdollisuutta tutustua. Jäämmekin mielenkiinnolla odottamaan vaikuttaako tietoisuuden ja lukioväylätarjonnan laajeneminen lukiolaisten ajatuksiin. Osa lukiolaisista toi esille myös laajemmin mediassa esillä ollutta kuormittuneisuutta lukio-opinnoissa. *”Minulla ei ole jatko-opinto suunnitelmia ja lukiokin tuntuu jo raskaalta, joten en ole varma olisiko edes voimavaroja suorittaa muita opintoja samanaikaisesti”* Kaikkein todennäköisimpänä korkeakouluopintojen suorittamista lukion aikana pitivätkin jatkosuunnitelmistaan jo varmat opiskelijat, mikä korostui erityisesti 1. ja 3. vuoden opiskelijoiden kohdalla. Kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden vastaukset yllättivät meitä hieman, mutta heidän vastaustensa perusteella myös viimeinen opiskeluvuosi vaikuttaisi olevan mahdollinen korkeakouluopintojen suorittamiselle.

Kuva 1. Jatko-opinnoistaan varmojen opiskelijoiden todennäköisyys suorittaa korkeakouluopintoja lukion aikana. Sen sijaan jatko-opinnoistaan epävarmat ja ilman jatko-opintosuunnitelmia olevat opiskelijat pitivät yleisesti korkeakouluopintojen suorittamista lukion aikana epätodennäköisempänä. Jatko-opinnoistaan epävarmojen opiskelijoiden määrä, jotka pitivät todennäköisenä suorittaa korkeakouluopintoja, nousi kuitenkin hieman 2. vuosikurssin opiskelijoissa.

Kuva 2. Jatko-opinnoistaan epävarmojen opiskelijoiden todennäköisyys suorittaa korkeakouluopintoja lukion aikana. *" Voisin suorittaa joitain opintoja lukion aikana, mutta en tiedä mikä ala olisi sopiva."* Kaikkein epätodennäköisimpänä korkeakouluopintojen suorittamista lukion aikana pitivät ilman jatko-opintosuunnitelmia olevat opiskelijat. Vaikka lukioväyläopintojen suorittaminen saattaisi tukea uravalintojen kanssa kamppailevaa nuorta, voi 15 opintopisteen suorittamiseen ryhtyminen tuntua suurelta investoinnilta lukio-opintojen ohella. Ilman jatko-opintosuunnitelmia olevat opiskelijat saattaisivatkin hyötyä muista yhteistyön muodoista, kuten yksittäisten opintojaksojen suorittamisesta.

Kuva 3. Ilman jatko-opintosuunnitelmia olevien opiskelijoiden todennäköisyys suorittaa korkeakouluopintoja lukion aikana. Lukiolaisten mielestä lukion aikana suoritettavat korkeakouluopinnot nähtiinkin kiinnostavina, jos niiden avulla saisi selkeyttä uravalintoihin (46%), tutustuisi tietyn alan opintoihin (39%) ja/tai saisi mahdollisuuden päästä opiskelemaan ilman yhteishakua tai valintakoetta (29%). Erityisesti uravalintojen selkiytyminen nähtiin tärkeänä motivaationa 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoilla, minkä rinnalle 3. vuosikurssin opiskelijoilla nousi tutustuminen tietyn alan opiskeluun. Mahdollisuus päästä opiskelemaan ilman yhteishakua tai valintakoetta nousi tasaisesti vuosikursseittain. Reilu kolmannes jokaisen vuosikurssin vastaajista kuitenkin ilmoitti, etteivät he aio suorittaa ollenkaan korkeakouluopintoja lukio-opintojen aikana.

Yhteenveto

Lukiot ja ammattikorkeakoulut tavoittelevat yhteistyössä uusia yhteistyönmuotoja ja joustavampia väyliä tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun. Lukiosta väylä korkeakouluun -hanke vastaa tähän tavoitteeseen Etelä-Pohjanmaalla. Tärkeää on mielestämme kuulla myös kohderyhmää, eli lukiolaisia. Yhteistyössä lukioiden kanssa tekemäämme kyselyyn vastasikin runsas määrä hankelukioiden opiskelijoita, kiitos vielä kaikille vastaajille! Enemmistö lukiolaisista kokee jatko-opintoihin liittyvää epävarmuutta, mutta lähtökohtaisesti lukiolaiset tuntuivat pitävän lukioväylää myönteisenä uudistuksena ja mahdollisuutena helpottaa yhteishakuun liittyviä paineita. Yli puolet kyselyymme vastanneista pohti jatkavansa opintojaan korkeakoulussa lukion jälkeen, mutta korkeakouluopintojen suorittaminen lukion aikana tuntui vielä hieman vieraalta. Lukioväyläopinnot jakoivatkin lukiolaisten mielipiteitä, mutta sen hyöty tunnistettiin erityisesti ensimmäisenä ja kolmantena vuonna jatko-opinnoistaan varmojen opiskelijoiden keskuudessa. Myös jatko-opinnoistaan epävarmat opiskelijat osoittivat kiinnostusta erityisesti 2. vuosikurssin aikana. Vähiten todennäköisenä korkeakouluopintojen suorittamista lukion aikana pitivät ilman jatko-opintosuunnitelmia olevat opiskelijat vuosikurssista riippumatta. Myös lukiolaisten kuormittuneisuus näkyi osassa vastauksia. Lukiolaiset pitivät lukion aikana suoritettavia korkeakouluopintoja kuitenkin kiinnostavina, jos ne voisivat tukea opiskelijaa uravalintaan liittyvissä haasteissa, tutustuttaisivat eri alojen opintoihin ja tarjoaisivat vaihtoehtoisin reitin

tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun. Lukioväylä koettiin myös mahdollisuutena helpottaa lukiolaisten paineita yhteishakuun liittyen. SeAMKin lukioväylissä aloittaa tammikuussa 2022 yhdeksän opiskelijaa eri lukioista. Kokoamme seuraavaan artikkeliimme heidän kokemuksiaan lukioväylissä opiskelusta. **Essi Hauta** Asiantuntija, TKILukiosta väylä korkeakouluun -hankeArtikkeli on osa ESR-rahoitteista Lukiosta väylä korkeakouluun -hanketta.

Lähteet

Opetushallitus. 2019a. Lukiokoulutus uudistuu vuonna 2021 – mikä muuttuu lukiossa? https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lops-tietopaketti.pdf Opetushallitus. 2019b. Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 (Määräykset ja ohjeet 2019:2a). https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf